

Joël Rubens is geboren in Hilversum op 26 juli 1916. Hij was een zoon van Bernard Rubens en Julia Samson en heeft nog 3 broers waaronder Alez en Piet en 3 zussen; Henriette, Johanna en Marjan. Moeder Julia overleed in 1925. Het lukte vader Bernard niet om hun kinderen alleen op te voeden en is in 1926 ontheven uit de ouderlijke macht. Vader verhuisd naar Eindhoven en wordt later opgenomen in het Apeldoornsche bosch. De kinderen Rubens zijn uit huis geplaatst en groeiden verder op in het joodse kindertehuis de Berg-stichting in Laren waar de oudsten hun MULO diploma haalden.

De Berg-stichting is in 1909 opgericht als opvanghuis voor joodse kinderen uit noodlijdende gezinnen en voogdij kinderen. In een bosrijk gebied aan de zuidkant van het dorp Laren aan de Doodweg 4, grenzend aan de Hilversumse hei, stond van 1911 tot 1971 het gebouwencomplex van de Berg-Stichting, een Joods Kindertehuis. Met een voetbalveld, boomgaard, groentetuin, pluimveehouderij en bijenkasten was de stichting een van de beste kindertehuizen van Nederland.

In 1929 werd begonnen met een Scoutinggroep bij de Bergstichting in Laren. De meisjes waren bij het Nederlands Padvindsters Gilde (NPG) als groep I van de afdeling Laren

geregistreerd. De jongens waren ingeschreven bij de NPV als groep 6 van de afdeling Bussum. In eerste instantie werd gestart met welpen, padvindsters en in mei 1936 kwamen er kabouters bij. In september 1933 werd ook een pioniersgroep opgericht. De groepen deden actief mee met activiteiten binnen het district en gingen jaarlijks op kamp. Vlak voor de oorlog waren er veertien welpen, tweeëntwintig verkenners, tien kabouters en achttien padvindsters.

Door de stichting werd De Judeër uitgegeven, het periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting. Hierin verschenen regelmatig verslagen van Scoutingkampen en werden installaties en insignes vermeld. In 1930 zit Joël in de redactie van De Judeer en is actief in voetbalclub BVC. Hij werd padvinder in 1932 en was patrouilleleider van de Houtduiven in

1933 en 1934. In 1934 verlaat hij de Bergstichting. Ook Alex, Piet, Henriette (Jetty) en Johanna (Hanny) waren actief bij de padvinderij.

Voor de oorlog was Joël schilder van beroep. Hij woonde in Hilversum. Hij verbleef in september-begin oktober 1942 in het werkkamp Conrad bij Staphorst.

Joël kwam vervolgens terecht in Kamp Westerbork. Hij werd op 5 oktober 1942 met 2012 personen op transport gezet naar vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau. Op dit transport zaten de eerste gedeporteerden van 10.000 personen uit Joodse werkkampen. 550 personen moesten de trein in Kosel verlaten. In dit kleine Duitse dorpje, tachtig kilometer voor vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau, selecteren de manschappen van 'Organisation Schmelt' een periode lang dwangarbeiders voor werk in projecten in onder meer Breslau, Krakau en het werkkamp Blechhammer. Joël valt in de doelgroep van de nazi's: mannen tussen de vijftien en vijftig jaar. Het is aannemelijk dat hij in Kosel de trein verlaat en vanaf dat moment als dwangarbeider werkt. Vanwege zijn sterfdatum, de laatste dag van een maand, 31 augustus 1943, bestaat het vermoeden dat hij tot zijn dood dwangarbeid heeft moeten verrichten.

Zijn zus Jettie ging twee week later richting vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau en werd daar op 28 september 1942 vermoord. Broer Piet maakte deel uit van de gewapende illegale groep Braam van de Binnenlandse Strijdkrachten in Liendert bij Amersfoort en werd op 23 april 1945 doodgeschoten. Alex, Marjan en Johanna overleven de oorlog.

Auschwitz was een concentratiekampcomplex dat tijdens de Tweede Wereldoorlog door nazi-Duitsland rondom de Poolse stad Oświęcim (Duits: Auschwitz) in het geannexeerde deel van Polen werd opgezet. Auschwitz was het grootste van alle Duitse concentratie-kampen en bestond aan het einde van de oorlog uit Auschwitz I (het basiskamp (Duits: Stammlager) ten zuidwesten van de stad), Auschwitz II-Birkenau (het Vernichtungslager (vernietigingskamp) ten westen van de stad), Auschwitz III-Monowitz (een werkkamp ten oosten van de stad bij de IG Farben-fabriek) en tevens tientallen subkampen. Ongeveer 1,3 miljoen mensen werden naar Auschwitz gedeporteerd. Van hen zijn er ongeveer 1,1 miljoen om het leven gekomen; het grootste deel van de slachtoffers werd vergast. Van 1940 tot en met begin 1942 was het Auschwitz-complex voornamelijk een concentratiekamp; gevangenen kwamen om het leven door de combinatie van grove mishandeling, uitputting en ziekte. Vanaf het begin van 1942 tot oktober 1944 was de actieve massamoord op Joden net zo'n belangrijke functie van het complex.

Meer informatie

[Joel Rubens \(joodsmonument.nl\)](http://joodsmonument.nl)

[Ouders \(joodsmonument.nl\)](http://joodsmonument.nl)

[Joël Rubens \(oorlogsgravenstichting.nl\)](http://oorlogsgravenstichting.nl)

[Piet Rubens – Stichting Herdenkingsstenen Amersfoort](#)

[Overlijden Joël Rubens op 31 augustus 1943 te Midden-Europa » Open Archieven](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 1, 1928-1929, no 2-4, 1928 » 1928 - Pag. 13 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 3, 1930-1931, no 1-4, 1930 » 1930 - Pag. 1 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 5, 1932-1933, no 1-4, 1932 » 1932 - Pag. 4 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 6, 1933-1934, no 1-4, 1933 » 1933 - Pag. 5 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 7, 1934-1935, no 1-4, 1934 » 1934 - Pag. 65 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 10, 1937-1938, no 1-2, 1937 » 1937 - Pag. 29 | Delpher](#)

[Berg-Stichting \(laarenberg.nl\)](#)

[monumentbergstichting.nl](#)

[Larense Berg-Stichting voor Joodse kinderen - ONH](#)

[De Berg-Stichting - Monument voor de Joodse Kinderen \(monumentbergstichting.nl\)](#)

[Herinnerings bomen Laren](#)

[Nieuw Israelietisch weekblad » 25 jul 1930 - Art. 110 | Delpher](#)

[De Judeër; periodiek orgaan van de bewoners van de Berg-stichting, jrg 9, 1936-1937, no 1-3, 1936 » 1936 - Pa. 25 | Delpher](#)

[De schalmei; officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche](#)

[Meisjesgilde, jrg 7, 1933-1934, no 8, 1933 » 1933-09 - Pag. 1 | Delpher](#)

[Monument voor de Berg-stichting. 48 pupillen te veel. - NIK - Nederlands Israëlitisch](#)

[Kerkgenootschap](#)

[Bronnen over 'Berg-stichting' - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Verhuizing Berg-Stichting naar Amsterdam - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Eerste razzia Berg-Stichting - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Tweede razzia Berg-Stichting - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Ontruiming Berg-Stichting - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Joel Rubens - Kamp Westerbork, De Digitale Collectie](#)

[Auschwitz \(concentratiekamp\) - Wikipedia](#)

[Lijst van Jodentransporten vanuit Nederland - Wikipedia](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.